

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 15. marca 2017*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Právo Únie — Práva priznané jednotlivcom —
Porušenie súdom — Prejudiciálne otázky — Podanie návrhu na Súdny dvor — Vnútroštátny súd
rozhodujúci v poslednom stupni“

Vo veci C-3/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel, Belgicko) z 23. decembra 2015
a doručený Súdnemu dvoru 4. januára 2016, ktorý súvisí s konaním:

Lucio Cesare Aquino

proti

Belgische Staat,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia J.-C. Bonichot,
A. Arabadžiev, C. G. Fernlund a S. Rodin,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 23. novembra 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- L. C. Aquino, v zastúpení: M. Verwilghen a H. Vandenberghe, advocaten,
- belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet a M. Jacobs, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci
E. Matterne, D. Lindemans a F. Judo, advocaten,
- Európska komisia, v zastúpení: J.-P. Keppenne a H. Kranenborg, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho
návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, ako aj článku 47 druhého odseku a článku 52 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi pánom Luciom Cesarem Aquinom a Belgische Staat (Belgickým kráľovstvom), ktorého predmetom je žaloba o náhradu škody založená na mimozmluvnej zodpovednosti.

Právny rámec

- 3 Článok 18 Koninklijk besluit tot vaststelling van de cassatie-procedure bij de Raad van State (kráľovské nariadenie upravujúce konanie o kasačnom opravnom prostriedku pred Štátnou radou) z 30. novembra 2006 (*Belgisch Staatsblad*, 1. december 2006, s. 66844), znie:

„1. Ak pojednávajúci úradník dospeje k záveru, že opravný prostriedok je neprípustný alebo že má byť zamietnutý, tajomník oznámi správu navrhovateľovi, ktorý má tridsať dní na požiadanie o pokračovanie konania, v rámci ktorého bude vypočutý.

Ak navrhovateľ nepožiada o vypočutie, tajomník odovzdá spis senátu, aby tento senát konštatoval späťvzatie návrhu... Správa pojednávajúceho úradníka sa zašle súčasne s rozsudkom účastníkom konania, ktorý ho ešte nedostali.

Ak navrhovateľ požiada o vypočutie, súdny úradník uznesením určí dátum, kedy sa majú účastníci dostaviť pred súd.

Tajomník uvedie tento odsek v oznámení navrhovateľovi o správe navrhujúcej neprípustnosť alebo zamietnutie opravného prostriedku.

2. Ak pojednávajúci úradník nedospeje k záveru, že opravný prostriedok je neprípustný alebo že má byť zamietnutý, predseda komory alebo ním poverený súdny úradník uznesením priamo určí dátum pojednávania, na ktorom sa preskúma opravný prostriedok.“

- 4 Článok 21 siedmy odsek Gecoördineerde wetten op de Raad van State (zosúladené zákony o Štátnej rade) z 12. januára 1973 (*Belgisch Staatsblad*, 21. marec 1973, s. 3461) v znení uplatňujúcom sa na konanie vo veci samej, ktoré sa uplatňuje tak na žalobu o neplatnosť, ako aj na kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiam správnych súdov, stanovuje:

„Ak navrhovateľ nepodá žiadosť o pokračovanie v konaní v lehote tridsiatich dní odo dňa oznámenia správy pojednávajúceho úradníka alebo oznámenia, podľa ktorého sa uplatňuje článok 30 ods. 1 tretí pododsek a v ktorom sa navrhuje zamietnutie alebo vyhlásenie neprípustnosti opravného prostriedku, uplatňuje sa domnienka späťvzatia žaloby.“

- 5 Článok 39/60 druhý odsek Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (zákon o vstupe, pobyte, usadení sa a vyhostení cudzincov) z 15. decembra 1980 (*Belgisch Staatsblad*, 31. december 1980, s. 14584), v znení, ktoré sa uplatňuje na spor vo veci samej (ďalej len „zákon z 15. decembra 1980“), stanovuje:

„Účastník konania a jeho advokát môžu vyjadriť svoje pripomienky ústne na pojednávaní. Možno uviesť iba dôvody, ktoré boli uvedené v žalobe alebo zázname.“

- 6 Článok 39/67 zákona z 15. decembra 1980 stanovuje:

„Rozhodnutia [Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory)] nemožno napadnúť námietkou, námietkou tretej osoby ani návrhom na zmenu. Je proti nim možné podať jedine kasačný opravný prostriedok upravený v článku 14 ods. 2 zosúladených zákonov o Štátnej rade.“

Skutkový stav sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 7 Žalobca vo veci samej, ktorý je talianskym štátnym príslušníkom, žije v Belgicku od roku 1970.
- 8 Rozsudkom Hof van beroep te Antwerpen (Odvolací súd Antverpy, Belgicko) z 23. novembra 2006 bol žalobca vo veci samej odsúdený na sedemročný nepodmienečný trest odňatia slobody.
- 9 Dňa 9. novembra 2011 žalobca vo veci samej podal žiadosť o prihlásenie pobytu v obci Maasmechelen (Belgicko). Dňa 23. februára 2012 mu Dienst Vreemdelingenzaken (Cudzinecký úrad, Belgicko) oznámil rozhodnutie o odmietnutí pobytu, s príkazom na opustenie štátneho územia z dôvodov verejného poriadku a národnej bezpečnosti, vydané 22. februára 2012 (ďalej len „rozhodnutie z 22. februára 2012“).
- 10 Dňa 6. marca 2012 žalobca vo veci samej podal proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok na Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko). Dňa 15. mája 2012 dotknutá osoba uviedla judikatúru Súdneho dvora v dotknutej oblasti, na základe ktorej požiadala tento súd o polozenie prejudiciálnej otázky týkajúcej sa výkladu článku 16 ods. 4 a článku 28 ods. 3 písm. c) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. ES L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).
- 11 Rozsudkom z 24. augusta 2012 Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) zamietla žalobu, ktorá jej bola podaná, ako neprípustnú z dôvodu, že neobsahovala nijaký žalobný dôvod. Tento súd predovšetkým odmietol vyhovieť žiadosti žalobcu vo veci samej smerujúcej k tomu, aby sa Súdnemu dvoru položila uvedená prejudiciálna otázka, z dôvodu, že tento návrh bol podaný tesne pred pojednávaním a dotknutá osoba neuviedla nijaký dôvod, ktorý by mohol preukázať, že uvedený návrh nebolo možné podať skôr.
- 12 Dňa 24. septembra 2012 žalobca vo veci samej podal proti tomuto rozsudku opravný prostriedok na Raad van State (Štátna rada, Belgicko). Po tom, čo pojednávajúci úradník dospel k záveru o neprípustnosti opravného prostriedku vzhľadom na neprítomnosť prípustných dôvodov, dotknutá osoba nepodala v stanovenej lehote žiadosť o pokračovanie v konaní, aby bola vypočutá. V dôsledku toho 4. apríla 2013 Raad van State (Štátna rada) konštatovala na základe článku 21 siedmeho odseku zosúladených zákonov o Štátnej rade existenciu domnienky späťvzatia zo strany žalobcu vo veci samej.
- 13 Medzi tým žalobca vo veci samej 27. júna 2010 začal konanie pred Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli, Belgicko), ktorým sa domáhal povolenia elektronického dohľadu. Rozsudkom z 2. marca 2012 uvedený súd zamietol jeho návrh. Iným rozsudkom z 23. mája 2012 rovnaký súd takisto zamietol návrh žalobcu vo veci samej na podmienečné prepustenie.
- 14 Žalobca vo veci samej sa teda obrátil na Hof van Cassatie (Kasačný súd, Belgicko) s opravným prostriedkom proti tomuto poslednému uvedenému rozsudku. Predovšetkým uviedol, že tento posledný uvedený rozsudok bol vydaný v rozpore s článkami 16 a 28 smernice 2004/38, a navrhol, aby

bol v tejto súvislosti podaný návrh na Súdny dvor. Rozsudkom z 19. júna 2012 prvý z týchto súdov zamietol opravný prostriedok, pričom zdôraznil, že nie je povinný navrhnuť prejudiciálne konanie pred Súdnym dvorom, keďže dôvody uvedené žalobcom vo veci samej neboli prípustné z dôvodu, ktorý je vlastný konaniu pred Hof van Cassatie (Kasačný súd).

- 15 Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli) rozsudkom z 21. novembra 2012 povolil elektronický dohľad nad žalobcom vo veci samej a rozsudkom zo 14. augusta 2013 súhlasil s požadovaným podmieneným prepustením.
- 16 Predtým 6. septembra 2012 žalobca vo veci samej podal novú žiadosť o prihlásenie pobytu v obci Maasmechelen. Dňa 22. apríla 2013 mu táto obec vydala povolenie na pobyt platné do 3. apríla 2018.
- 17 Dňa 31. augusta 2012 sa žalobca vo veci samej obrátil na Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Holandskojazyčný súd prvého stupňa v Bruseli), aby tento súd:
 - zaviazal Belgické kráľovstvo na zrušenie rozhodnutia z 22. februára 2012 z dôvodu, že toto rozhodnutie je v rozpore s ustanoveniami smernice 2004/38,
 - rozhodol, že Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli) vo svojom rozsudku z 23. mája 2012 a Hof van Cassatie (Kasačný súd) vo svojom rozsudku z 19. júna 2012 nesprávne považovali jeho oprávnený pobyt za nestály a takisto nesprávne odmietli súhlasiť s podmieneným prepustením,
 - zaviazal Belgické kráľovstvo na zaplatenie náhrady ujmy vo výške 25 000 eur z dôvodu porušenia práva Únie zo strany Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli), Hof van Cassatie (Kasačný súd), ako aj Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) z dôvodu, že tieto súdy, ktoré rozhodovali v poslednom stupni, porušili právo Únie a nesplnili si svoje povinnosti obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.
- 18 Rozsudkom z 27. mája 2013 Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Holandskojazyčný súd prvého stupňa v Bruseli) zamietol túto žalobu ako čiastočne neprípustnú a čiastočne nedôvodnú. Žalobca vo veci samej preto podal odvolanie proti tomuto rozsudku na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 19 Pokiaľ ide o rozhodnutie z 22. februára 2012, Hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel) konštatoval, že toto rozhodnutie bolo založené jedine na existencii skorších trestnoprávných odsudzujúcich rozhodnutí voči žalobcovi vo veci samej, v rozpore s článkom 27 ods. 2 smernice 2004/38. Tento súd teda zaviazal Belgické kráľovstvo, aby mu zaplatilo sumu 5 000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z tohto rozhodnutia.
- 20 Pokiaľ ide o ujmu vyplývajúcu z údajného porušenia práva Únie zo strany Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory), vnútroštátny súd poznamenáva, že žalobca vo veci samej vyzval tento súd, aby položil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, vo svojom vyjadrení podanom po uplynutí lehoty a že táto žiadosť bola zamietnutá ako podaná oneskorene rozsudkom z 24. augusta 2012. Vnútroštátny súd tiež pripomína, že kasačný opravný prostriedok podaný proti tomuto rozsudku na Raad van State (Štátna rada) bol zamietnutý z dôvodu spätvzatia.
- 21 Hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel) uvádza, že je teda nastolená otázka, či sú splnené podmienky vyžadované na vznik zodpovednosti Belgického kráľovstva pri každom z troch súdov označených žalobcom vo veci samej.

- 22 Pokiaľ ide o Strafvueroeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli), vnútroštátny súd konštatuje, že z nijakého dokumentu v spise nevyplýva, že by žalobca vo veci samej navrhoval uvedenému súdu položiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru. Nasledujúce rozhodnutia, ktoré prijal a ktoré všetky nadobudli právoplatnosť, údajne neboli predmetom žiadneho konania o zahľadanie, v dôsledku čoho z nich dotknutej osobe údajne nemohla byť spôsobená nijaká škoda. Preto údajne neexistuje základ na vznik zodpovednosti Belgického kráľovstva z dôvodu výkonu súdnej právomoci uvedeného súdu.
- 23 Pokiaľ ide o Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory), vnútroštátny súd uvádza, že rozsudkom z 24. augusta 2012 bola zamietnutá žiadosť na podanie návrhu na Súdny dvor na začatie prejudiciálneho konania z dôvodu, že táto žiadosť bola predložená v procesnej písomnosti podanej tesne pred pojednávaním a že nebol uvedený nijaký dôvod na preukázanie, že túto žiadosť nebolo možné formulovať skôr.
- 24 Vnútroštátny súd však poznamenáva, že opravný prostriedok podaný proti tomuto rozsudku na Raad van State (Štátna rada) nebol preskúmaný vecne, ani z hľadiska prípustnosti, keďže vzhľadom na to, že v zákonnej lehote po oznámení správy pojednávajúceho úradníka nebolo požiadané o pokračovanie v konaní, bola u žalobcu vo veci samej konštatovaná existencia zákonnej domnienky späťvzťatia návrhu na začatie konania. Za týchto okolností je teda nastolená otázka, či sa uvedený rozsudok musí považovať za vydaný súdom rozhodujúcim v poslednom stupni z dôvodu skutočnosti, že konanie o opravnom prostriedku nevedlo k posúdeniu z vecnej stránky. Žiadosť žalobcu vo veci samej smerujúca k tomu, aby Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) podala na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, totiž údajne mala byť zamietnutá z dôvodu, že bola podaná v procesnej písomnosti, ktorá vzhľadom na dátum podania nemohla byť zohľadnená.
- 25 Vnútroštátny súd uvádza, že zodpovednosť Belgického kráľovstva za porušenie práva Únie môže vzniknúť z dôvodu prípadného pochybenia pri výkone súdnej právomoci, ak ide o zjavné porušenie. Odmietnutie začať prejudiciálne konanie by mohlo viesť k takémuto porušeniu práva Únie.
- 26 Podľa vnútroštátneho súdu by bolo potrebné určiť, či za okolností veci samej odmietnutie Hof van Cassatie (Kasačný súd) vyhovieť žiadosti, aby bola položená prejudiciálna otázka Súdnemu dvoru, predstavuje porušenie článku 267 ZFEÚ vykladaného v súlade s článkom 47 druhým odsekom a súčasne článkom 52 ods. 3 Charty.
- 27 Vnútroštátny súd sa okrem toho pýta, či konanie, ktoré sa uskutočnilo pred Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory), bolo v rozpore s článkom 47 druhým odsekom a súčasne článkom 52 ods. 3 Charty, keďže tento súd rozhodol, že procesné pravidlo bránilo tomu, aby sa vyhovel žiadosti na podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru. Táto žiadosť sa totiž údajne mala zamietnuť z dôvodu, že bola predložená v procesnej písomnosti, ktorú vzhľadom na dátum podania nebolo možné zohľadniť.
- 28 Napokon údajne pretrvávajúca otázka, či je toto zamietnutie v rozpore s článkom 267 ZFEÚ.
- 29 Za týchto okolností Hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel) rozhodol prerušiť konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa s ohľadom na uplatnenie judikatúry vytvorenej Súdnym dvorom vo veciach Köbler (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513) a Traghetti del Mediterraneo (rozsudok z 13. júna 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391), ktorá sa týka zodpovednosti štátu za nesprávny postup súdov, s ktorým sa spája porušenie práva Únie, považovať za súd najvyššieho stupňa taký súd, ktorého rozhodnutie sa v rámci kasačného

opravného prostriedku neskúma, pretože na základe vnútroštátneho pravidla procesného práva existuje nevyvrátiteľná domnienka, že navrhovateľ predložil v konaní o kasačnom opravnom prostriedku podanie, ktorým bol kasačný opravný prostriedok späťvzatý?

2. Je – aj v kontexte článku 47 ods. 2 a článku 52 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie – zlučiteľné s článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ, ak vnútroštátny súd, ktorý je podľa tohto ustanovenia Zmluvy povinný položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, zamietne žiadosť, ktorá k tomu smeruje, iba preto, že žiadosť bola predložená podaním, ktoré podľa uplatniteľného procesného práva nemožno zohľadniť v dôsledku jeho oneskoreného doručenia?
3. Treba v prípade, keď sa najvyšší riadny súd nezaobera žiadosťou o polozenie prejudiciálnej otázky, predpokladať, že – aj v kontexte článku 47 ods. 2 a článku 52 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie – ide o porušenie článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, keď tento súd zamietne žiadosť iba s odôvodnením, že otázka sa nepredloží, „pretože žiadosť je neprípustná z dôvodu, ktorý je charakteristický pre konanie pred Hof?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 30 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 267 tretí odsek ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že súd, ktorého rozhodnutia možno napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva, možno napriek tomu považovať za súd rozhodujúci v poslednom stupni v prípade, ak kasačný opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu tohto súdu nebol preskúmaný z dôvodu späťvzatia zo strany žalobcu.
- 31 Najprv je potrebné pripomenúť, že podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ vnútroštátne súdy, proti ktorých rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, sú povinné obrátiť sa na Súdny dvor (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, EU:C:1982:335, bod 6).
- 32 Povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou, ktorá je upravená v článku 267 treťom odseku ZFEÚ, totiž patrí do oblasti spolupráce zavedenej s cieľom správneho uplatnenia a jednotného výkladu práva Únie vo všetkých členských štátoch medzi vnútroštátnymi súdmi pri výkone ich právomoci uplatňovania práva Únie a Súdnym dvorom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2015, X a van Dijk, C-72/14 a C-197/14, EU:C:2015:564, bod 54).
- 33 Okrem toho cieľom tejto povinnosti podať návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ je predovšetkým predísť tomu, aby sa v ktoromkoľvek členskom štáte ustálila vnútroštátna judikatúra, ktorá nie je v súlade s právnymi normami Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. septembra 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, bod 29).
- 34 Ako Súdny dvor niekoľkokrát zdôraznil, súd rozhodujúci v poslednom stupni predstavuje v súlade s jeho pomenovaním poslednú inštanciu, pred ktorou môže jednotliviec uplatniť práva, ktoré mu prislúchajú na základe práva Únie. Súdny rozhodujúci v poslednom stupni sú poverené zabezpečiť na vnútroštátnej úrovni jednotný výklad právnych noriem (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, bod 34, a z 13. júna 2006, Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, bod 31).

- 35 V tejto súvislosti zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že v súlade s článkom 39/67 zákona z 15. decembra 1980 možno rozhodnutia Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) napadnúť kasačným opravným prostriedkom upraveným v článku 14 ods. 2 zosúladených zákonov o Štátnej rade.
- 36 Z toho vyplýva, že Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) by sa nemala považovať za súd rozhodujúci v poslednom stupni, keďže jej rozhodnutia môžu byť preskúmané vyššou inštanciou, pred ktorou môžu jednotlivci uplatniť práva, ktoré im priznáva právo Únie. Rozhodnutia, ktoré prijíma, teda nie sú vydané vnútroštátnym súdom, ktorého rozhodnutia nemôžu byť predmetom opravných prostriedkov podľa vnútroštátneho práva v zmysle článku 267 tretieho odseku ZFEÚ.
- 37 Okolnosť, že podľa ustanovení článku 18 kráľovského nariadenia z 30. novembra 2006 stanovujúceho kasačné konanie pred Štátnou radou u navrhovateľa, ktorý podal kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiu Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory), platí nevyvrátiteľná domnienka, že vzal späť návrh na začatie konania, ak nepožiadal o pokračovanie v konaní v lehote tridsiatich dní odo dňa, keď mu bola oznámená správa pojednávajúceho úradníka, ktorý dospel k záveru o neprípustnosti žaloby, nemá nijaký vplyv na skutočnosť, že rozhodnutia Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) možno napadnúť pred vyššou inštanciou a v dôsledku toho sú vydané súdom, ktorý nerozhoduje v poslednom stupni.
- 38 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné odpovedať na prvú otázku tak, že článok 267 tretí odsek ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorého rozhodnutia možno napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva, nemožno považovať za súd rozhodujúci v poslednom stupni v prípade, ak kasačný opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu tohto súdu nebol preskúmaný z dôvodu späťvzatia zo strany žalobcu.

O druhej otázke

- 39 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 267 tretí odsek ZFEÚ v spojení s článkom 47 druhým odsekom a článkom 52 ods. 3 Charty vykladať v tom zmysle, že oprávňuje súd na zamietnutie návrhu smerujúceho k tomu, aby sa Súdnemu dvoru položila prejudiciálna otázka, len z toho dôvodu, že tento návrh bol predložený v podaní, ktoré sa v zmysle príslušného procesného práva muselo odmietnuť pre oneskorené podanie.
- 40 Keďže ako vyplýva z odpovede na prvú otázku, Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Rada pre cudzinecké spory) nemožno považovať za súd rozhodujúci v poslednom stupni a druhá otázka vychádza z opačného predpokladu, nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O tretej otázke

- 41 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 267 tretí odsek ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že súd rozhodujúci v poslednom stupni môže upustiť od predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ak sa kasačný opravný prostriedok musí zamietnuť z dôvodov neprípustnosti, ktoré sú vlastné konaniu pred týmto súdom.
- 42 V tejto súvislosti je najskôr potrebné pripomenúť, že pokiaľ proti rozhodnutiu vnútroštátneho súdu neexistuje nijaký opravný prostriedok, v zásade je povinný obrátiť sa na Súdny dvor v zmysle článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, pokiaľ je v konaní pred ním nastolená otázka týkajúca sa výkladu Zmluvy o FEÚ (rozsudok z 18. júla 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 25).

- 43 Zo vzťahu medzi článkom 267 druhým odsekom ZFEÚ a článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ vyplýva, že súdy uvedené v článku 267 treťom odseku ZFEÚ majú rovnakú mieru voľnej úvahy ako všetky ostatné vnútroštátne súdy, pokiaľ ide o otázku, či je rozhodnutie vo veci práva Únie nevyhnutné na to, aby im umožnilo vydanie ich rozhodnutia. Tieto súdy preto nie sú povinné predložiť otázku výkladu práva Únie nastolenú v konaní pred nimi, ak otázka nie je relevantná, t. j. v prípade, ak akákoľvek odpoveď na túto otázku nebude môcť mať nijaký vplyv na rozhodnutie sporu (rozsudok z 18. júla 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, bod 26).
- 44 V dôsledku toho v prípade, ak podľa procesných pravidiel dotknutého členského štátu žalobné dôvody vznesené pred súdom uvedeným v článku 267 treťom odseku ZFEÚ musia byť vyhlásené za neprípustné, návrh na začatie prejudiciálneho konania nemožno považovať za nevyhnutný a relevantný na to, aby mohol tento súd vydať svoje rozhodnutie.
- 45 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž prejudiciálna otázka nesmeruje k formulácii poradných stanovísk o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ale je odôvodnená potrebou spojenou s účinným vyriešením sporu (rozsudok z 2. apríla 2009, ClientEarth, C-459/07, EU:C:2009:224, bod 42).
- 46 Ako v danom prípade vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, Hof van Cassatie (Kasačný súd) rozhodol, že z dôvodu neprípustnosti opravného prostriedku podaného proti rozsudku Strafvuittvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli) z 23. mája 2012 formulovanie prejudiciálnej otázky smerovanej Súdnemu dvoru je irelevantné, keďže odpoveď na túto otázku nemôže mať nijaký vplyv na rozhodnutie sporu.
- 47 Pritom stále platí, že vnútroštátne procesné pravidlá by nemali narušiť právomoc, ktorá vnútroštátnemu súdu vyplýva z článku 267 ZFEÚ, ani by nemali spôsobovať, aby sa vyhol povinnostiam, ktoré mu vyplývajú z tohto istého ustanovenia.
- 48 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel Únie v danej oblasti vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné náležitosti týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv osôb podliehajúcich súdnej právomoci, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú podobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity) (rozsudok zo 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, bod 24 a citovaná judikatúra).
- 49 Z toho vyplýva, že na to, aby členský štát mohol uplatniť zásadu procesnej autonómie v situáciách, ktoré sú upravené právom Únie, musia byť splnené dve kumulatívne podmienky, a to dodržanie zásady ekvivalencie a dodržanie zásady efektivity (rozsudok zo 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, bod 25).
- 50 Pokiaľ ide na jednej strane o zásadu ekvivalencie, je potrebné pripomenúť, že vyžaduje, aby sa všetky pravidlá, ktoré sa uplatňujú na opravné prostriedky, uplatňovali bez rozdielu na opravné prostriedky založené na porušení práva Únie a na podobné opravné prostriedky založené na porušení vnútroštátneho práva (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. januára 2014, Pohl, C-429/12, EU:C:2014:12, bod 26, a z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 30).
- 51 V prejednávanej veci je potrebné uviesť, že Súdny dvor nemá k dispozícii nič, čo by mu umožňovalo pochybovať o súlade procesných pravidiel, o ktoré ide vo veci samej, s touto zásadou.

- 52 Na druhej strane, pokiaľ ide o zásadu efektivity, vnútroštátne procesné pravidlo, o aké ide vo veci samej, nemôže byť takej povahy, že prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie (rozsudok z 20. októbra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, bod 29).
- 53 Okrem toho je potrebné pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva Únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na rôznych vnútroštátnych súdoch. Z tohto pohľadu je potrebné prípadne vziať do úvahy základné zásady vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obhajobu, zásada právnej istoty a zásada riadneho priebehu konania (rozsudok z 21. februára 2008, Tele2 Telecommunication, C-426/05, EU:C:2008:103, bod 55).
- 54 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a pripomienok účastníkov konania vyplýva, že Hof van Cassatie (Kasačný súd) v súlade s vnútroštátnymi procesnými normami vyhlásil za neprípustné dôvody uvedené žalobcom vo veci samej na podporu opravného prostriedku podaného proti rozsudku Strafvitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Súd pre výkon trestov uložených holandskojazyčným súdom prvého stupňa v Bruseli) z 23. mája 2012 z dôvodu, že dotknutá osoba týmito dôvodmi napádala vylučujúce okolnosti, z ktorých vychádzal tento posledný uvedený súd pri zamietnutí jej žiadosti o podmienené prepustenie, pričom ostatné vylučujúce okolnosti, z ktorých vychádzal uvedený súd, samy osebe opodstatňovali toto rozhodnutie.
- 55 V dôsledku toho nie je zrejmé, že vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej je takej povahy, že prakticky znemožňuje alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie.
- 56 Vzhľadom na tieto úvahy je potrebné odpovedať na tretiu otázku tak, že článok 267 tretí odsek ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd rozhodujúci v poslednom stupni môže upustiť od predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ak sa kasačný opravný prostriedok zamietne z dôvodov neprípustnosti, ktoré sú vlastné konaniu pred týmto súdom, ak boli dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pre Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. Článok 267 tretí odsek ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorého rozhodnutia možno napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva, nemožno považovať za súd rozhodujúci v poslednom stupni v prípade, ak kasačný opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu tohto súdu nebol preskúmaný z dôvodu späťvzatia zo strany žalobcu.
2. Na druhú otázku nie je potrebné odpovedať.
3. Článok 267 tretí odsek ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd rozhodujúci v poslednom stupni môže upustiť od predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ak sa kasačný opravný prostriedok zamietne z dôvodov neprípustnosti, ktoré sú vlastné konaniu pred týmto súdom, ak boli dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

Podpisy